

Проблеми та перспективи розвитку криміналістичної експертизи

Валерія Присяжнюк

курсантка ННІ-1-21-402, Харківський національний університет внутрішніх справ,
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-3854-9354>, e-mail: valeriya.prisyazgnyuk@gmail.com

Проаналізовано напрями розвитку криміналістичної експертизи, зокрема, упровадження нових технологій. Зазначено, що перспективним є створення єдиної інформаційної системи та підвищення кваліфікації експертів.

Ключові слова: криміналістична експертиза; підвищення кваліфікації експертів; єдина інформаційна система; ДНК-аналіз; криміналістична фоноскопія; 3D сканування.

Problems and Prospects for Forensic Science Development

Valeriya Prisyazgnyuk

The paper analyzes directions of criminalistics examination development, particularly the introduction of new technologies. The author emphasizes that the introduction of a unified information system and the advanced training of forensic experts are promising.

Keywords: forensic examination; forensic experts' advanced training; unified information system; DNA analysis; forensic phonoscopy; 3D scanning.

Щодня працівники Національної поліції України борються зі злочинним світом. Робота слідчих дуже відповідальна та незмінна в розкритті кримінальних правопорушень. Сьогодні свідчить, що в слідчій практиці дуже часто застосовують велику кількість криміналістичних експертиз.

Криміналістична експертиза — це одна з найважливіших складових сучасного кримінального процесу. Вона забезпечує об'єктивне, науково обґрунтоване вирішення питань, що виникають під час розслідування злочинів, і має вирішальне значення для встановлення істини. До основних видів (підвидів) судової експертизи належать криміналістична, інженерно-технічна, економічна, товарознавча, психологічна тощо [1, 2, 3, 4].

Одним з напрямів розвитку криміналістичної експертизи є впровадження нових технологій. ДНК-аналіз — продовження розвитку методів ДНК-профілювання, мінімізація кількості вихідного матеріалу для аналізу, розширення спектру досліджень (мітохондріальна ДНК, Y-хромосомний аналіз). ДНК (дезоксирибонуклеїнова кислота) — молекула, детальний аналіз якої

у відповідних умовах дає змогу ідентифікувати людину за її біологічними слідами через виявлення та порівняння сукупності генетичних ознак певних ділянок ДНК [5]. Упроваджено лазерні технології, а саме використання лазерів для виявлення невидимих слідів, об'ємної реконструкції об'єктів. Криміналістична фоноскопія — відібрання зразків для ідентифікації людини за голосом і мовленням. Вивчає особливу, звукову мовленнєву інформацію у вигляді звукозаписів та відеозаписів на цифрових носіях (відеокамери, диктофони, CD та DVD диски, флеш карти). На сучасному етапі розвитку судової експертизи звуко- та відеозаписів залишається актуальною та водночас дискусійною проблемою через те, що не завжди виходить відібрати якісні зразки голосу та мовлення людини для проведення фоноскопичної експертизи [5]. Технології 3D сканування — це прилади, спеціально розроблені для оглядів місця події за допомогою програмного забезпечення. Програма Scene Vision-3D — створення фотореалістичної моделі місця події. Також ця програма дає змогу дослідити місце події з будь-якого ракурсу та відстані загалом і окремі об'єкти

зокрема, вона має функції створення графічного тривимірного плану місця події. Також за допомогою цієї технології можна зробити аналіз плям та крапель крові для визначення траєкторії їх утворення [5].

Також одним із важливих аспектів перспективи криміналістичної експертизи є створення єдиної інформаційної системи та підвищення кваліфікації експертів. Створення єдиної інформаційної системи дасть змогу обмінюватись даними між різними експертними установами та правоохоронними органами, а також перейти на електронний документообіг для спрощення процедур оформлення та передачі матеріалів.

Підвищення кваліфікації експертів — вагомий чинник для підвищення загальної ефективності проведення експертних досліджень. Зважаючи на це, в досягненні даної мети слід зосередитись на таких напрямках:

- *спеціалізація* — створення спеціалізованих експертних підрозділів для проведення складних та рідкісних видів експертиз;
- *міжнародне співробітництво* — обмін досвідом з іноземними колегами, участь у міжнародних проектах;
- *безперервна освіта* — організація регулярних навчальних заходів для підвищення кваліфікації експертів.

Попри значні перспективи, криміналістична експертиза стикається з низкою проблем, зокрема, з недостатнім фінансуванням. Відсутність достатнього фінансування ускладнює оновлення матеріально-технічної бази, придбання нового обладнання та реагентів. Отже, більшість новітніх експертиз ми не можемо зробити через цей чинник. Впливає на якість експертних досліджень і застосування застарілих методів дослідження.

Через нестачу висококваліфікованих фахівців виникають проблеми у проведенні багатьох експертиз.

Отже, криміналістична експертиза відіграє важливу роль у розкритті злочинів. Постійний розвиток технологій та наукових знань відкриває нові можливості для підвищення ефективності роботи експертів.

Перелік джерел посилання

1. Про психіатричну допомогу : Закон України від 22.02.2000 р. № 1489-III (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1489-14#Text>. (дата звернення: 06.09.2024).
2. Про судову експертизу : Закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4038-12#Text> (дата звернення: 06.09.2024).
3. Про залучення фахівців для здійснення судово-експертної діяльності за спеціальностями : лист Мін'юсту України від 06.07.2006 р. № № 36-22-1358. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/v1358323-06> (дата звернення: 06.09.2024).
4. Порядок проведення судово-психіатричної експертизи : затв. наказом МОЗ України від 08.05.2018 р. № 865. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0719-18#Text> (дата звернення: 06.09.2024).
5. Husieva V., Kryvoruchko L., Pylyp V., Markarova O., Shynkarenko I. The Offender and the Theory of Legal Personality : International and Ukrainian Contexts. *Amazonia Investiga*. 2024. № 13 (73). Pp. 193—200. URL: <https://www.amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2677> (дата звернення: 06.09.2024).